

References:

1. Описание Гутянского имения Л. Е. Кенига. Часть 1. Сельское хозяйство и лесоводство. Харьков, 1897. 332 с.; Сладковский И. В. 30 лет свекловичного хозяйства. Харьков, 1913. 493с.
2. Орлов Н.М. С-Петербургский сахаро-рафинадный заводо «Л. Е. Кениг и наследники». СПб, 1913. 56с.
3. Річний звіт Харківського губернського земства // ДАХО. Ф. 304. Оп. 1. Спр. 259. 240 арк.

ПУБЛІЧНА ІСТОРІЯ – НЕЙРОПЛАСТИЧНІСТЬ МОЗКУ – МОДЕРНІЗАЦІЯ

Орлова Т. В.

*доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії світового українства
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Нині однією з найактуальніших проблем є відповідь на виклики модернізації. Це стосується всьог і всіх: країн, інституцій, сфер діяльності, окремих особистостей. Історії як сфери діяльності і істориків як окремих особистостей, котрим треба виходити із «башти слонової кістки» і враховувати сучасні тенденції, зокрема у національному питанні.

В Україні процес творення нації триває, а нації немає без історії. Історія має надзвичайн велике значення в плані формування ідентичності, національної ідентичності, що є важливою для багатьох країн, навіть для такої потужної, якою є Америка. Вже понадо два століття США – Серед тих країн, які здійснюють «піонерську» модернізацію, тобт йдуть попереду, винаходячи і впроваджуючи в життя нові ідеї. Саме в Америці наприкінці 1970-х років зародилася і розквітла публічна історія (Public History), яка зараз потужн розвивається в багатьох країнах світу: від Великої Британії й Австралії до Китаю й Південної Кореї. Коротк цей напрям можна охарактеризувати так: «Історія про публіку, історія для публіки, історія з публікою».

Прагматизм є однією з провідних рис американської культури. Він втілюється у переконання: кожна наука має приносити користь суспільству. Наразі можна побачити таку логічну послідовність: історія – історична політика – зміцнення суспільства. У 1978 р. у Штатах бул створен Національну раду з публічної історії (National Council on Public History), різноманітні центри історії, зокрема, Американська асоціація державної

і місцевої історії, Центр військової історії Армії США та ін. Підтримку публічній історії надають уряд, капітал, військові.

З іншого боку, варт підкреслити, що впродовж останніх десятиліть одним із провідних трендів розвитку наукової сфери є міждисциплінарність. Серед усіх історичних напрямів саме публічна історія найбільше втілює цей тренд у своїй діяльності, використовуючи можливості соціології, політології, культурології, релігієзнавства, етнології, психології та інших соціогуманітарних наук. Такий підхід надає безмежні можливості і перспективи, зокрема з точки зору формування історичної політики.

У психології існує таке поняття – «нейропластичність». Це термін для позначення здатності головного мозку до самореорганізації – як фізичної, так і функціональної – на основі досвіду, поведінки, мислення, емоцій. Причому, не тільки у дитинстві та юності, а і впродовж усього життя. Завдяки нейропластичності мозок може відновлюватися, наприклад, після інсульту. Тобт нейропластичність дає ключі до перебудови людського мозку. Мозок може змінюватися, адаптуватися, розвивати нові функції в залежності від намірів і дій. Їх напрям має визначальне значення. Здоровий організм буде фокусуватися на тому, які у зовнішньому світі є потреби, і як він може їх задовольнити наявними ресурсами, тобто фокус уваги – на оточуючий світ, а локус контролю (в середині себе) – на усвідомленні того, що цьому світові корисно, що можна для нього зробити і за що можна одержати винагороду. Орієнтир на майбутнє, на новачі, на модернізацію – одна з «хромосом» європейського «цивілізаційного коду». Україна, як відомо, зробила свій вибір – повернення до європейської цивілізації.

Проте в українському суспільстві домінує традиційна психологія та історія. Розкопавши причини невдач у минулому, пояснюється плачевна ситуація у теперішньому. Психоаналітики випитують: а як вас ображали батьки у дитинстві? Так чоґ ж ви дивуєтеся, що зараз у вас не все гаразд? А історики досі пояснюють багат негараздів сучасної України впливом «радянщини» та російського імперства. Користь від цього із знаком «мінус», тобт замість зміцнення – послення хоч людини, хоч всієї країни. Якщо мета полягає у тому, щоби знайти причину і заспокоїтися, то це – глухий кут. Винуватих призначено, від людини нічоґ не залежал і не залежить. Фокус уваги не назовні – у майбутнє, а назадо – до минулого: до дитинства до давніх лих і страждань. Локус контролю – на далекому минулому, фокус на стражданнях. А фокус на стражданнях віднімає енергію, енергію творення – чи т особистого життя, чи т націєтворення.

Ще раз підкреслимо: публічна історія має колосальний вплив на соціальну психологію, яка визначає тенденції і першого, і другого. Поки що в Україні її можливості використовуються не надт ефективно. Можливо, через те, що академічні історики, викладачі історії

у вищих навчальних закладах не бачать необхідності «виходити із зони комфорту»? Адже розуміння, інтерпретація і передача історії зумовлюють важкий тягар відповідальності? А традиційне мислення не налаштоване зазирати у майбутнє, керуючись приказкою: «Якось буде»?

Наприкінці 2021 р. побачила світ книга одного із сучасних публічних інтелектуалів, професора Українського католицького університету Ярослава Грицака «Подолати минуле: глобальна історія України», де є такі рядки: «Лисяк-Рудницький – історик, який справив на мене найбільший і найглибший вплив у тому, як думати і писати про українське минуле. Його життєвим проектом був Rethinking Ukrainian history (переосмислення української історії), і саме він сформував гасло, яке я поділяю і яке, на мою думку, мал би стати гаслом для молодого покоління українців: перестаньте будувати українську націю – модернізуйте її!» [1, с. 15].

Література:

1. Грицак Ярослав Подолати минуле: глобальна історія України. – Київ: Портал, 2021. – 432 с.

GERMANІЗАЦІЯ НА ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЛЯХ НА ЗЛАМІ XIX – XX СТОЛІТЬ

Приходько М. М.

кандидат історичних наук,

докторант кафедри цивілізаційної історії та археології

Центрально-Східної Європи

Національного педагогічного університету

імені М. П. Драгоманова

м. Київ, Україна

Одним із найважливіших методів германізації був поселення німецьких селян на польській землі, розпочате Фрідріхом II і тривал безперервно до 1919 р. Очолоувала даний процес утворена в 1886 році - Колонізаційна комісія.

Прусська влада також сприяла поселенню німецького населення до польських міст (торгівців, ремісників), особлив в сфері адміністрації міст, освіти. В свою чергу польські вчителі та чиновники були переселені навпаки вглиб Німеччини.

Державний акт 1904 р. зороняв без дозволу влади створювати нові польські сільськогосподарські поселення.